МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ТОРГІВЛІ ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
(Мінекономіки)

вул. М. Грушевського 12/2, м. Київ, 01008 тел. (044)200-47-53, факс (044)253-63-71
E-mail: meconomy@me.gov.ua, http://www.me.gov.ua, код ЄДРПОУ 37508596

На № _____ від _____

Державна регуляторна служба України

Про погодження проєкту наказу

Відповідно до статті 21 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» надсилаємо на погодження проєкт наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Про затвердження Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів» (далі – проєкт наказу), розроблений на виконання пункту 1721 плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 року № 1106, а саме з метою імплементації положень Директиви № 91/676/ЄС про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел.

Просимо погодити зазначений проєкт наказу протягом десяти робочих днів.

Додатки:

1. Проєкт наказу на 2 арк. в 1 прим.
2. Правила щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів на 38 арк. в 1 прим.
3. Пояснювальна записка до проєкту наказу на 4 арк. в 1 прим.
4. Аналіз регуляторного впливу на 12 арк. в 1 прим.
5. Копія оприлюдненого повідомлення про оприлюднення проєкту наказу на 1 арк. в 1 прим.

Міністр **Ігор ПЕТРАШКО**

Яценко Т.О. 200-47-73*4205

0.311
№ 1571/0/19-21 від 01.03.2021
Державна регуляторна служба України

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД
Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000007CF72E0074EE8200
Підписувач Петрашко Ігор Ростиславович
Дійсний з 30.03.2020 0:00 по 30.03.2022 0:00

Мінекономіки
2811-02/12429-03 від 25.02.2021

МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ТОРГІВЛІ ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
(Мінекономіки)

НАКАЗ

_____ № _____

Київ

Про затвердження Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів

Відповідно до статей 5 і 18 Закону України "Про охорону земель", пункту 9 Положення про Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року № 459 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2019 року № 838),

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Правила щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів, що додаються.

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД
Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000007CF72E0074EE8200
Підписувач Петрашко Ігор Ростиславович
Дійсний з 30.03.2020 0:00 по 30.03.2022 0:00

Мінекономіки
2811-02/12429-03 від 25.02.2021
12:13:56

2. Установити, що пункти 1-11 розділу VI, пункт 8 розділу VIII та пункт 5 розділу X Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів, затверджених цим наказом, до сільськогосподарських товаровиробників, які займаються сільськогосподарською діяльністю в уразливих до (накопичення) нітратів зонах на земельних ділянках сільськогосподарського призначення загальною площею до 15 гектарів, не застосовуються.

3. Департаменту аграрної політики забезпечити в установленому законодавством порядку подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України згідно з розподілом обов'язків.

Міністр розвитку економіки, торгівлі
та сільського господарства України **Ігор ПЕТРАШКО**

2811

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
_____ № _____

ПРАВИЛА
щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів

I. Загальні положення

1. Правила щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів (далі – Правила) встановлюються з метою охорони вод та ґрунтів, зменшення ризику їхнього забруднення сполуками нітрогену від сільськогосподарських джерел унаслідок застосування азотних добрив.

Застосування азотних добрив для вирощування сільськогосподарських культур має бути спрямовано на мінімізацію та уникнення можливості вимивання сполук нітрогену та забруднення ними водних об'єктів.

Дія Правил поширюється щодо сільськогосподарських товаровиробників, які займаються сільськогосподарською діяльністю в уразливих до (накопичення) нітратів зонах.

2. У цих Правилах терміни вживаються в таких значеннях:

азотні добрива – азотовмісні речовини, що вносять у ґрунт з метою підвищення врожайності сільськогосподарських культур за рахунок покращення азотного живлення рослин та трофічного стану ґрунту;

доза внесення добрив – це кількість добрив (елементів живлення), яка застосовується під культуру за один прийом унесення;

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД
Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000007CF72E0074EE8200
Підписувач Петрашко Ігор Ростиславович
Дійсний з 30.03.2020 0:00 по 30.03.2022 0:00
Мінекономіки
2811-02/12429-03 від 25.02.20

уразливі до (накопичення) нітратів зони – ділянки суші, з яких відбувається стік у водні об'єкти, що потерпають від забруднення нітратними сполуками;

норма внесення добрив – це кількість добрив (елементів живлення), що внесена під культуру за весь період вегетації в усі прийоми;

сполуки нітрогену – речовини, що містять у своєму складі нітроген, за винятком нітрогену в газоподібному молекулярному стані;

технологія внесення добрив – комплекс послідовних виробничих операцій по внесенню добрив.

II. Періоди, під час яких унесення добрив у ґрунт є небажаним

1. Потенційні втрати сполук нітрогену в навколишнє середовище та ефективність їх використання рослинами залежать від ряду факторів та умов, зміни яких повинні супроводжуватись корегуванням норм або доз добрив:

ґрунтово-кліматичні умови;

гідро-геологічні умови території;

агротехнічні прийоми, що використовуються в господарстві;

вид сільськогосподарських культур, що вирощуються;

вид та форми азотних добрив, що застосовуються;

строки і способи внесення добрив.

2. Особливості застосування добрив у значній мірі залежать від природної зональності території України. За природними умовами на території України виділено три основні ґрунтово-кліматичні зони: Полісся, Лісостеп, Степ, які характеризуються певним водним режимом ґрунтів, середньорічною кількістю опадів та типологією ґрунтів. Ефективність використання добрив та неефективні їх втрати напряму залежать від умов, зазначених у пункті 1 розділу II цих Правил.

3. Потенційна небезпека втрат сполук нітрогену з добрив, у першу чергу, характерна для територій з гідротермічним коефіцієнтом ($ГТК_{V-IX}$) більше 1,0 та промивним або періодично промивним типом водного режиму, а також заляганням підґрунтових вод на рівні 2-3 м, що характерно для лучних та лучно-болотних оглеєних ґрунтів Полісся і Лісостепу західного, алювіальних ґрунтів. Ґрунтово-екологічні зони і підзони, параметри їх гідротермічнних умов наведені в додатку 1 до цих Правил.

4. Поліська зона для вирощування сільськогосподарських культур має сприятливі умови зволоження, проте характеризується низькою природною родючістю ґрунтів. Ці чинники сприяють ефективному застосуванню добрив, що забезпечує можливість одержання високих урожаїв. Технології внесення добрив у цій зоні визначаються трьома основними чинниками: вологозабезпеченістю ґрунту, рівнем його родючості, культурою, що вирощується.

Поряд з високою ефективністю азотних добрив, в умовах достатнього зволоження існує високий потенційний ризик вимивання сполук нітрогену з атмосферними опадами. Для зменшення цих втрат необхідно вносити азотні добрива весною під передпосівний обробіток ґрунту та/або в рядки, одночасно з сівбою. Залежно від культури норми азотних добрив потрібно диференціювати на кілька прийомів (1/3 до посіву, 2/3 у підживлення). На територіях, які характеризуються промивним типом водного режиму, підживлення рослин азотом потрібно проводити в 2-3 прийоми.

На півдні Полісся межує з лісостеповою зоною, яка має більш родючі ґрунти, що забезпечує високу продуктивність землеробства.

5. Лісостеп займає значну територію центральної частини України. За ґрунтово-кліматичними умовами зона ділиться на:

1) лісостеп західний – характеризується вологим кліматом і високою гідроморфністю ґрунтів. У цій зоні розповсюджені чорноземи типові і

чорноземи опідзолені, темно-сірі, ясно-сірі й сірі опідзолені ґрунти, які придатні для вирощування всіх сільськогосподарських культур. Ураховуючи достатню забезпеченість території вологою, ефективність унесення мінеральних добрив є високою. Технології застосування добрив подібні тим, що і в Поліссі;

2) лісостеп правобережний центральний високий займає основну правобережну частину Лісостепу України. Відрізняється від Лісостепу західного, головним чином, більш сухим кліматом і меншою кількістю гідроморфних ґрунтів. Ґрунтовий покрив представлено, переважно, чорноземами типовими й реградованими середньосуглинкового гранулометричного складу з більш високим умістом гумусу та елементів живлення, порівняно з ґрунтами Лісостепу західного. Через більш посушливі погодні умови, в цій зоні рекомендовані дещо менші норми мінеральних добрив, тому що їх ефективність знижується. Способи внесення азотних добрив залишаються такі ж, як і за умов достатнього зволоження;

3) лісостеп лівобережний – низовинний займає недреновану територію північної частини зони з різними умовами зволоження. Ґрунтовий покрив представлено чорноземами різного типу засолення та солонцюватості, а також лучними та болотними ґрунтами й торфовищами.

Строкатий ґрунтовий покрив та відмінні умови зволоження вимагають диференційованого підходу до застосування мінеральних добрив. В умовах достатнього зволоження добрива доцільно вносити під весняну культивацію, одночасно з сівбою, а також у підживлення.

4) лісостеп лівобережний - високий охоплює більшу частину території лівобережного Лісостепу. Характеризується більш сухим кліматом, нестійким і недостатнім зволоженням ґрунтів. На відміну від Лісостепу правобережного ґрунти Лівобережного високого більш родючі, мають

важкосуглинковий гранулометричний склад і краще забезпечені рухомими формами елементів живлення. На ґрунтах з непромивним типом водного режиму мінеральні добрива, в тому числі й азотні, можна вносити з осені під оранку. На ґрунтах промивного водного режиму азотні добрива потрібно вносити весною, в декілька прийомів;

6. Степ займає значну південну територію України. Зона характеризується високими тепловими ресурсами, недостатнім зволоженням території та частими посухами впродовж вегетаційного періоду. Ґрунтовий покрив представлено чорноземами звичайними, чорноземами південними й темно-каштановими солонцюватими ґрунтами. Дефіцит вологи в ґрунті знижує ефективність застосування мінеральних добрив, що значною мірою залежить від умов зволоження ґрунту.

Визначення періодів, у які внесення азотних добрив є небажаними, залежить від форми, в якій знаходиться нітроген у добривах, що обумовлено особливістю поглинання та закріплення нітроген-іонів у ґрунті. Зокрема, нітратні форми не поглинаються ґрунтово-вбирним комплексом, а знаходяться в ґрунтовому розчині у вигляді аніону, який вільно може переміщуватись по профілю ґрунту з током води. Відповідно, при застосуванні азотних добрив на ґрунтах легкого гранулометричного складу (піщані, супіщані) в умовах промивного та періодично промивного типу водного режиму існує ризик вимивання сполук нітрогену, тому азотні добрива рекомендовано вносити навесні або влітку, у підживлення (переважно позакоренево) із урахуванням параметрів, визначених у додатку 1 до цих Правил. На глинистих ґрунтах їх можна застосовувати і восени, під оранку чи культивацію.

Ефективне використання азотних добрив слід здійснювати із урахуванням періодів, у які внесення мінеральних азотних та органічних добрив є небажаними, визначених у додатках 2 та 3 до цих Правил.

III. Внесення добрив на полях, розташованих на крутих схилах

1. На полях, розташованих на крутих схилах, існує підвищений ризик забруднення вод продуктами ерозії ґрунту, що надходять з поверхневим водним стоком та внутрішньоґрунтовим латеральним стоком.

2. Ризик непродуктивних втрат сполук нітрогену на схилових землях залежить від гранулометричного складу ґрунту, крутизни схилу, форми, довжини, висоти та орієнтації схилу.

У цілому, витримується така закономірність: на легких ґрунтах з високими інфільтраційними властивостями домінує вилуговування з внутрішньоґрунтовим латеральним стоком; на важких глинистих ґрунтах, у основному, формується поверхневий водний стік, з яким у поверхневі води виносяться добрива, гній та екскременти худоби на випасі.

3. Загальні правила внесення добрив на землях, які розташовані на крутих схилах, наведені у додатку 4 до цих Правил.

IV. Внесення добрив у перезволожений, підтоплений, затоплений, замерзлий чи вкритий снігом ґрунт

1. Несприятливий стан ґрунту та погодних умов підвищують ризик втрати сполук нітрогену з території орних земель, луків і пасовищ, які можуть вимиватися з поверхневим або внутрішньоґрунтовим латеральним стоком.

2. Застосування азотних добрив на перезволожених, підтоплених, затоплених, мерзлих (з глибиною промерзання > 8 см) та вкритих снігом ґрунтах заборонено.

3. У періоди, коли ділянки землі є перезволоженими, затопленими, підтопленими, їх забороняється використовувати для випасу чи утримання сільськогосподарських тварин.

4. Унесення азотних добрив можливе лише при підживленні озимих культур по мерзлоталому ґрунту.

V. Умови внесення добрив у ґрунт поблизу водних об'єктів

1. Для запобігання надходження сполук нітрогену у водні об'єкти або їх вимивання з поверхневим стоком повинен дотримуватися встановленого режиму обмежень господарської діяльності в користуванні землями на територіях водоохоронних зон, прибережних захисних смуг водних об'єктів, пляжних зон водних об'єктів та на островах.

2. До складу водоохоронних зон входять заплава річки, перша надзаплавна тераса, бровки і круті схили берегів, а також прилеглі балки та яри.

3. На території водоохоронних зон забороняється:

розорювати заплавні землі та застосовувати агрохімікати;

використання стійких та сильнодіючих пестицидів;

влаштування кладовищ, скотомогильників, звалищ, полів фільтрації;

скидання неочищених стічних вод, використовуючи рельєф місцевості (балки, пониззя, кар'єри тощо), а також у потічки;

видобування корисних копалин, за виключенням окремих випадків.

4. Під час розроблення систем удобрення сільськогосподарських культур, які вирощуються, необхідно враховувати ґрунтово-кліматичні, гідро-геологічні та геоморфологічні (рельєф) умови території, агротехнічні

прийоми, що використовуються у господарстві, біологічні вимоги сільськогосподарських культур, що вирощуються, строки та способи внесення добрив, вид та форми азотних добрив.

VI. Правила зберігання гною в уразливих до (накопичення) нітратів зонах

1. Упродовж періоду, коли внесення органічних добрив є небажаним, гній для удобрення сільськогосподарських культур має зберігатися на спеціально облаштованих майданчиках, у бункерах, контейнерах, холодильних установках, конструкціях, що запобігають надходженню гною в ґрунт та водні об'єкти.

2. Виробничі майданчики для зберігання і переробки гною та органічної суміші, споруди для знезаражування та очищення стічних вод повинні відповідати основним вимогам та технологічним показникам, які необхідно враховувати при проектуванні систем видалення, обробки, підготовки, збереження та використання гною на тваринницьких фермах.

3. При проектуванні систем необхідно враховувати встановлені будівельні норми та державні санітарні правила.

4. Параметри та конструкції системи видалення, обробки, підготовки, збереження та використання гною визначають залежно від поголів'я худоби, способу годування, споживання води та способу гноєвидалення, який визначає тип отримуваного гною.

Нормативи виходу екскрементів за добу від сільськогосподарських тварин наведені в додатку 5 до цих Правил.

5. Зберігання гною слід здійснювати у прифермських або польових сховищах секційного типу. З метою поєднання процесів карантинування і зберігання гною кількість секцій сховищ повинна бути не менше двох.

Строки зберігання всіх видів гною залежно від структури, вологості і технології його зберігання повинні становити від 4 до 8 місяців (для гною великої рогатої худоби), від 8 до 12 місяців (для гною свиней), від 6 місяців (для гною овець та кіз), від 6 до 12 місяців (для посліду птиці).

6. Для безпідстилкового гною допускається улаштовувати сховища заглибленими, напівзаглибленими і наземними, прямокутної або круглої форми. Вони повинні мати огородження, пристрої для забору рідкого гною насосами.

Глибину гноєсховищ рідкого та напіврідкого гною слід визначати відповідно до технічних характеристик, наявних засобів розвантаження, але не більше 5 м, ширину - не менше 12 м.

Днище та нахили гноєсховищ повинні мати тверде, водонепроникне покриття. Для безпідстилкового гною допускається проектувати криті гноєсховища (заглиблені, напівзаглиблені і наземні).

7. Для зберігання підстилкового гною і твердої фракції на прифермській території слід передбачати незаглиблені водонепроникні майданчики (обнесені канавами) або сховища глибиною до 2 м. Для збору та видалення сечі із сховищ слід передбачати сечозбірники.

Усі бетонні та залізобетонні конструкції днища і стін гноєсховищ повинні мати захисне покриття для забезпечення їх довговічності за умов контакту з гноєм, який відноситься до агресивного середовища середнього ступеня.

Гноєсховища слід улаштовувати, як правило, з монолітного чи збірного бетону чи залізобетону, стави-нагромаджувачі – з бетону, залізобетону тощо.

8. Втрати сполук нітрогену залежать від обраного методу зберігання. При зберіганні фракції гною (протягом 6 місяців) втрати сухої речовини становлять:

15%, нітрогену – 20%, при зберіганні у рідкому стані;

25%, нітрогену – 30%, при зберіганні у твердому стані;

35%, нітрогену – 40%, при зберіганні нерозділеного рідкого гною.

9. Правильне зберігання побічних продуктів тваринного походження унеможливлює вільне витікання з будь-яких господарських приміщень небезпечних для поверхневих вод рідин, що містять гній, сечовину та силосні стоки.

Ємності для зберігання рідкого гною повинні бути обладнані захисним механізмом від переповнення і притоку поверхневих вод.

10. При зберіганні твердого гною на землях сільськогосподарського призначення сільськогосподарський товаровиробник зобов'язаний:

зберігати гній на водонепроникній основі щонайменше 3 місяці перед внесенням його на поле. Це не стосується твердого гною з глибокою підстилкою, підстилки, що використовується з дренажною системою, яка відділяє сечу від твердого гною, та умов утримання тварин без продукування сечі (при використанні більше 6 підстилок на день) – із зазначенням кількості використаної підстилки та числа утримуваних тварин;

використати гній із сховища на полі протягом 8 місяців з моменту його вивезення, повторне облаштування сховища на тому ж місці можливе через 4 роки;

вести облік місць зберігання на полі і дати початку вивезення гною чи компосту.

11. Сільськогосподарські товаровиробники, які займаються інтенсивним тваринництвом/звірівництвом, де тварини утримуються у відкритих шедах, або застосовують вільно-вигульну систему утримання, повинні передбачити ізоляційний шар/настил та бар'єри перехоплення стоку.

12. На землях сільськогосподарського призначення твердий гній та компости повинні зберігатися з урахуванням вимог щодо обмеженого режиму господарської діяльності на територіях водоохоронних зон, прибережних захисних смуг водних об'єктів та на островах.

Для попередження забруднення поверхневих і підземних вод забороняється зберігати гній без посиленої основи на таких землях сільськогосподарського призначення:

постійно заболочуваних;

з глибиною підземних вод, навіть тимчасовою, менше 0,6 м;

з ухилом поверхні > 3°;

в області затоплення (відповідно до карт ризиків затоплення);

в області виходу на поверхню підземних вод;

на текстурно-світлих ґрунтах.

VII. Процедури застосування добрив, що мінімізують вимивання сполук нітрогену у водні об'єкти

1. Способи внесення добрив за видами розподілу та зароблення його у ґрунт поділяють на два основних:

розкидний – суцільне рівномірне розміщення добрив по поверхні ґрунту з наступним загортанням плугом при оранці або культивації;

локальний – внутрішньоґрунтове розміщення добрив осередками (стрічкове або гніздове).

2. Прийоми внесення добрив поділяють залежно від завдання та терміну внесення добрив:

основний – спрямований на забезпечення рослин елементами живлення впродовж усього періоду вегетації. Здійснюється головним чином під зяблеву оранку восени, але можливе перед посівом навесні, з цим прийомом уноситься більша частина загальної норми добрив під культуру;

припосівний або рядковий – спрямований на забезпечення рослин елементами живлення на перших етапах онтогенезу. Проводять одночасно з посівом сільськогосподарських культур;

підживлення – спрямований на забезпечення рослин елементами живлення в критичні фази росту та розвитку.

3. Для визначення рівня збалансованості використання добрив, визначення їх екологічного навантаження на ґрунти та навколишнє середовище використовують розрахунковий показник – баланс елементів живлення в ґрунтах, який включає надходження з мінеральними і органічними добривами, посівним матеріалом, атмосферними опадами та за рахунок симбіотичної фіксації, за виключенням елементів живлення з товарної та нетоварної частини врожаю, втрати з фільтраційними водами та газоподібні втрати.

Доза/норма застосування добрив залежить від потреб конкретної культури в елементах живлення (коефіцієнту використання елементів живлення) на конкретних ділянках, залежно від умов вирощування і встановлюється на підставі характеристики поживного статусу ґрунту земельної ділянки з урахуванням інформації про чергування культур, попередник, визначення сортових особливостей культур, запланованої врожайності, ґрунтово-кліматичних умов та інше. Коефіцієнти використання сільськогосподарськими культурами елементів живлення з ґрунту та коефіцієнти використання сільськогосподарськими культурами елементів живлення з органічних і мінеральних добрив, які наведені в додатках 6 та 7 до цих Правил, змінюються залежно від біологічних особливостей культур, рівня їх урожайності, вмісту елементів живлення у ґрунті в доступній формі,

погодних умов, властивостей ґрунту, форм добрив строків і способів їх унесення. Урахування цих коефіцієнтів є необхідним при розробці системи удобрення та визначенні доз/норм добрив з метою мінімізації неефективних втрат сполук нітрогену.

4. Максимально допустимі норми внесення азотних добрив під сільськогосподарські культури наведені в додатку 8 до цих Правил.

5. У Поліссі при проведення позакореневого підживлення озимої пшениці доза мінеральних азотних добрив не повинна перевищувати 50 кг/га діючих речовин. У разі внесення азотних добрив під озиму пшеницю, попередником якої був чистий пар або багаторічні бобові трави, норму азотних добрив зменшують на 40 кг/га діючих речовин. На торфових ґрунтах норму нітрогену слід зменшити на 40–50 кг/га діючих речовин.

У лісостеповій зоні при внесенні азотних добрив під озиму пшеницю, попередником якої був чистий пар або багаторічні бобові трави, норму азотних добрив зменшують на 30 кг/га діючих речовин. За проведення позакореневого підживлення озимої пшениці доза азотних добрив не повинна перевищувати 30 кг/га діючих речовин.

У степовій зоні в разі внесення азотних добрив під озиму пшеницю, попередником якої був чистий пар або багаторічні бобові трави, норму азотних добрив зменшують на 25 кг/га діючих речовин. За проведення позакореневого підживлення озимої пшениці доза азотних добрив не повинна перевищувати 25 кг/га діючих речовин.

6. Максимально допустимі норми внесення органічних добрив та оптимальні дози внесення органічних добрив залежно від гранулометричного складу ґрунту слід установлювати відповідно до показників, визначених у додатках 9 та 10 до цих Правил, з урахуванням вмісту в них загального азоту,

залежно від ґрунтових умов та погодних особливостей, сівозмін, унесених мінеральних добрив, але не перевищувати 170 кг нітрогену на гектар.

Строки (період) унесення та форми добрив, що рекомендується вносити при вирощуванні сільськогосподарських культур, для запобігання їх неефективних втрат наведених у розділі II Правил.

7. Сільськогосподарським товаровиробникам рекомендується впроваджувати системи точного землеробства та локального внесення добрив, які дозволяють визначати необхідність і точну дозу внесення добрив на кожній окремій ділянці поля.

VIII. Управління використанням земель, ураховуючи сівозміни, їх оптимальне співвідношення та підтримання якості ґрунту

1. Ведення сільськогосподарської діяльності та використання сільськогосподарських угідь повинно здійснюватися з урахуванням необхідності:

дотримання режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон і земель, зарезервованих для заповідання;

забезпечення збереження біо- та ландшафтного різноманіття, ураховуючи природні оселища та види природної фауни і флори на територіях Смарагдової мережі, сприяння формуванню екомережі, у тому числі шляхом збереження екологостабілізуючих угідь (сіножатей, пасовищ, захисних насаджень тощо) та збільшення їх частки у структурі землекористування;

адаптації до зміни клімату та його пом'якшення;

запобігання деградації земельних та інших природних ресурсів, забезпечення їх сталого використання, сприяння відновленню лучних, степових, водно-болотних та інших антропогенно змінених цінних екосистем.

2. Для забезпечення сталого землекористування, сівозмін, їх оптимального співвідношення та підтримки якості ґрунту проекти землеустрою слід розробляти із урахуванням Порядку розроблення проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 2 листопада 2011 р. № 1134 "Про затвердження Порядку розроблення проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь".

3. Нормативи оптимального співвідношення культур у сівозмінах у різних природно-сільськогосподарських регіонах, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2010 р. № 164 "Про затвердження нормативів оптимального співвідношення культур у сівозмінах в різних природно-сільськогосподарських регіонах".

4. Основні причини зниження врожайності і погіршення якості врожаю за беззмінного вирощування сільськогосподарських культур пов'язані з однаковим використанням поживних речовин ґрунту, значною забур'яненістю посівів, їх ушкодженням шкідниками і хворобами, накопиченням у ґрунті різних токсичних речовин – продуктів життєдіяльності рослин і мікроорганізмів.

Сівозміни є основою стабільності землеробства, оскільки вони позитивно впливають на всі важливі ґрунтові режими, насамперед, поживний і водний, а також повітряний і тепловий, сприяють активній детоксикації шкідливих речовин, визначаючи, таким чином, увесь комплекс умов розвитку складного агробіоценозу, найважливішою складовою якого є зелені рослини.

5. Принципи побудови сівозмін передбачають правильний підбір попередників та оптимальне поєднання одновидових культур із дотриманням допустимої періодичності їх повернення на одне й те ж поле.

6. У процесі формування структури посівних площ і порядку розміщення культур у сівозмінах слід керуватися матеріально-технічними можливостями сільськогосподарських товаровиробників та необхідністю адаптації виробництва до природно-кліматичних умов регіонів. За показниками атмосферного зволоження вони поділяються на підзони: достатнього (560-600 мм опадів), нестійкого (480-500 мм) і недостатнього (350-450 мм) зволоження, що обумовлює особливості складу (насичення) і чергування культур у сівозмінах, потребує диференційованого підходу до організації і побудови сівозмін.

7. За умов повного освоєння зональних сівозмін у комплексі з іншими технологічними заходами можна підвищити продуктивність землі на 40-50%, забезпечивши при цьому відтворення родючості ґрунтів і збереженість навколишнього середовища.

8. Тривалість ротації сівозміни залежить від культури, яка має найдовший період повернення на попереднє місце вирощування. Дотримання цієї вимоги дає змогу вирощувати потрібну культуру на максимально можливій площі. Для буряків цукрових період повернення становить 3-4 роки і їх можна вирощувати на одному полі чотирипільної сівозміни. Насичення сівозміни буряками цукровими становитиме 25 відсотків. У п'ятипільній сівозміні при одному полі буряків цукрових насичення сівозміни буде лише 20 відсотків.

З максимальним насиченням соняшник необхідно вирощувати у восьмипільній, льон – у семипільній сівозмінах або на половині поля в чотири чи трипільних сівозмінах з поперемінним розміщенням цих культур

як на одній, так і на іншій половинах поля через ротацію, чи поперемінно в різних сівозмінах протягом ротації.

9. Продуктивність культур значною мірою залежить від розміщення їх у сівозміні. Можливість одержання максимального врожаю залежить від розміщення культур після кращих попередників, оцінку попередників сільськогосподарських культур наведено в додатку 11 до цих Правил. При дотриманні зазначених періодів повернення на попереднє місце вирощування можна складати схеми сівозмін будь-якого типу та виду. При цьому слід уникати насичення сівозміни культурами, близькими між собою біологічно (колосовими зерновими, бобовими). Не рекомендується розміщувати колосові зернові після колосових більше двох років, бобових після бобових.

10. Структура посівних площ господарства залежить від ґрунтово-кліматичних умов і прийнятої спеціалізації. Співвідношення окремих культур може значно варіювати. У сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві продуктів тваринництва, структура посівних площ залежить від складу кормових культур. У сільськогосподарських товаровиробників, що займаються виробництвом продукції рослинництва, структура посівних площ залежить від виду продукції, на якій базується спеціалізація.

11. Еродовані, перезволожені та інші деградовані і малопродуктивні землі підлягають консервації шляхом залуження або заліснення.

12. З метою забезпечення належного еколого-меліоративного стану угідь, належної якості зрошувальної води, біологічної потреби культур та запобігання ризику розвитку процесів деградації ґрунтів дотримуватись нормативів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від

2 вересня 2020 року № 766 "Про нормативи екологічно безпечного зрошення, осушення, управління поливами та водовідведенням".

IX. Підтримання мінімального рослинного покриву впродовж (дощових) періодів

1. При вирощуванні однорічних культур, коли виникає підвищений ризик ерозії ґрунту та вимивання елементів живлення, рекомендується обмежити період відсутності рослинного покриву. Рекомендується застосовувати протиерозійні технології. На землях з підвищеним ризиком ерозії ґрунту та вимивання елементів живлення протягом дощових періодів необхідно підтримувати постійний рослинний покрив шляхом упровадження проміжних посівів.

2. Після збору врожаю необхідно передбачити зароблення в ґрунт соломи та рослинних решток у найкоротший період.

3. При відновленні постійних пасовищ і оранки під однорічні трави, висів культури необхідно проводити в найближчий вегетаційний період. Якщо після однорічних трав буде весняна культура, осінній висів однорічних трав повинен проводитись як найпізніше.

X. Планування внесення добрив та ведення обліку їх застосування

1. Для покращення управління процесом живлення рослин, підвищення ефективності застосування добрив та попередження забруднення природних вод кожному окремому сільськогосподарському товаровиробнику необхідно щороку до 31 серпня складати річний план унесення добрив на землях сільськогосподарського призначення, ураховуючи програми використання гною, компосту, осаду стічних вод та інших джерел.

План удобрення сільськогосподарських рослин передбачає визначення норми внесення відповідно до запланованої врожайності та прогнозування часу застосування добрив. Норма внесення добрив установлюється на підставі балансових розрахунків з урахуванням потреби окремих культур у елементах живлення, або з використанням інших, але науково обґрунтованих методів, особливостей місцевих умов та надходження елементів живлення з інших джерел.

2. У сільськогосподарських товаровиробників, з метою своєчасного виявлення зміни стану земель та властивостей ґрунтів, оцінки здійснення заходів щодо охорони земель, збереження та відтворення родючості ґрунтів, попередження впливу негативних процесів і ліквідації наслідків цього впливу, обов'язковим є проведення агрохімічного паспортизації. На основі даних агрохімічного обстеження ґрунтів розробляється план унесення добрив.

3. Програма використання гною сільськогосподарських тварин повинна містити детальну інформацію про прогнозоване застосування гною на окремих сільськогосподарських угіддях. Місця зберігання гною на землях сільськогосподарського призначення до його безпосереднього використання повинні бути позначені на карті базового масштабу 1:25 000 чи дрібніше.

4. Пропозиції щодо внесення органічних добрив мають визначатися згідно з ґрунтово-кліматичними умовами, вимогами до сільськогосподарських товаровиробників та обмежень відповідно до чинного законодавства.

5. З метою ефективного використання добрив та можливості перевірки їх застосування сільськогосподарськими товаровиробниками, які здійснюють господарську діяльність в уразливих до (накопичення) нітратів

зонах та занесені до відповідного переліку, має проводитися щорічний облік застосування добрив.

Облік застосування добрив має бути організований на землях сільськогосподарського призначення для кожного типу угідь (орні землі, луки, пасовище), із зазначенням кількості і типу добрив, гною чи обробленого осаду стічних вод, які застосовувались у господарстві, та часу їх застосування. Реєстри обліку застосування добрив повинні зберігатися у господарстві щонайменше 7 років, а щорічні звіти подаються у контролюючі органи до 15 лютого наступного року.

6. Якщо кількість органічних добрив, одержаних сільськогосподарськими товаровиробниками в ході впровадження господарської діяльності, перевищує максимально допустимі норми внесення органічних добрив, визначені у додатку 9 до цих Правил, то такий сільськогосподарський товаровиробник зобов'язаний реалізувати надлишок цих добрив, оформлюючи відповідні документи.

XI. Застосування добрив на зрошуваних територіях

1. Проектування системи удобрення необхідно впроваджувати з розроблення науково обґрунтованої структури посівних площ та сівозмін, що є загальновизнаними для зрошуваних земель з певним набором та чергуванням сільськогосподарських культур у просторі і часі, відповідно до спеціалізації конкретних господарств.

2. На зрошуваних землях ¼ норми азотних добрив уносять навесні, під передпосівну культивацію, решту - у підживлення з поливами. Під зрошувальні культури вносять амонійні та амідні форми азотних добрив.

3. Максимально допустимі норми внесення азотних добрив на зрошуваних землях наведено в додатку 12 до цих Правил.

4. Для фертигації потрібно використовувати мінеральні добрива, повністю розчинні у воді.

Терміни, норми подачі добрив, способи застосування рідких добрив на зрошуваних землях у виробничих умовах необхідно суворо дотримувати і погоджувати з графіками проведення поливів. Норми встановлюються залежно від біологічних особливостей рослин, фази їх розвитку та існуючих ґрунтових умов.

5. З метою ресурсоощадного застосування добрив необхідно застосовувати їх локальне внесення, яке дає змогу на 30-50 % зменшити оптимальні норми.

6. Для азотних добрив важливе значення має рівень підґрунтових вод (далі – ПҐВ) на зрошуваних масивах. Від цього залежать реальні дози, які вносять у ґрунт.

При рівні ПҐВ 3-5 м нітроген мігрує на цю глибину і концентрується ($N\text{-}NO_3$) у кількості 20-40 мг/дм^3 і більше. Доза азотних добрив при цьому становить 90 % від розрахункової.

Якщо рівень ПҐВ менше 2-3 м, то кількість нітрогену має не перевищувати 60-80 % від розрахункової дози. І в першому, і в другому випадках доцільно їх носити з поливною водою частинами, зрошувальна норма має бути безстоковою і не перевищувати 300-400 м^3/га.

Якщо глибина ПҐВ більше 5 м, допускається внесення всієї рекомендованої дози добрив, при цьому доцільно використовувати гранульовані органо-мінеральні добрива із заданим співвідношенням компонентів на основі гною, лігніну, відходів фітохімічного виробництва, меліорантів, макро- і мікроелементів. За таких умов досягається не тільки

зростання врожайності культур, а й зниження вмісту нітратів у продукції та зменшення виносу нітрогену за межі кореневмісного шару.

Необхідно застосовувати роздрібне внесення азотних добрив разом з поливною водою. При вирощуванні озимої пшениці азотні добрива вносять у фазі трубкування та колосіння, кукурудзи – у фазі 10-12 листків та під час викидання волоті.

7. З метою попередження формування поверхневого стоку інтенсивність зрошення не повинна перевищувати швидкість просочування води через кореневий шар ґрунту, а обсяг води, поданої при поливах на поверхню ґрунту, не повинен перевищувати його водоутримуючу здатність.

8. Операції з обробітку землі мають запобігати ущільненню та погіршенню структури ґрунту, розвитку поверхневої кірки.

Директор департаменту
аграрної політики **Денис ПАЛАМАРЧУК**

Додаток 1
до Правил щодо
забезпечення родючості
ґрунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 3 розділ II)

Ґрунтово-екологічні зони і підзони, параметри їх гідротермічних умов

Повна назва зони, підзони	$ГТК_{V-IX}$	Переважаючий тип водного режиму, характерний для ґрунтів зони, підзони
Поліська лісова дерново-підзолистих, дерново-опідзолених і дернових оглеєних ґрунтів	1,10-1,50	Промивний
Поліська достатньо і сильно зволожена переважно дерново-опідзолених ґрунтів	1,30-1,50	Промивний
Поліська підвищено і добрезволожена переважно дерново-підзолистих ґрунтів	1,10-1,30	Промивний
Лісостепова чорноземів типових, чорноземів опідзолених, темно-сірих опідзолених, сірих та ясно-сірих лісових ґрунтів	0,90-1,80	Періодично-промивний
Лісостепова помірно-волога і волога поверхнево оглеєних сірих і ясно-сірих та темно-сірих і чорноземів опідзолених	1,50-1,80	Промивний
Лісостепова сильно-зволожена модальних темно-сірих і чорноземів опідзолених та сірих і ясно-сірих ґрунтів	1,40-1,50	Промивний
Лісостепова добре і достатньо зволожена темно-сірих опідзолених і чорноземів типових та сірих і ясно-сірих ґрунтів	1,20-1,40	Промивний
Лісостепова підвищено зволожена переважно чорноземів типових	0,90-1,00	Періодично-промивний
Степова північна чорноземів звичайних	0,68-0,89	Непромивний
Степова північна недостатньо зволожена чорноземів звичайних помірно добрегумусоакумулятивних	0,83-0,89	Непромивний
Степова північно-центральна помірно-засушлива чорноземів звичайних середньогумусоакумулятивних	0,76-0,82	Непромивний
Степова південно-центральна засушлива чорноземів звичайних помірно слабогумусоакумулятивних	0,68-0,75	Непромивний

Продовження додатка 1

Степова південна помірно суха чорноземів південних слабогумусоакумулятивних	0,61-0,67	Непромивний
Сухостепова темно-каштанових, каштанових ґрунтів і солонців каштанових	0,45-0,60	Непромивний
Сухостепова суха темно-каштанових ґрунтів низькогумусоакумулятивних	0,52-0,60	Непромивний
Сухостепова дуже суха каштанових ґрунтів дуже низькогумусоакумулятивних і солонців каштанових ультранизькогумусоакумулятивних	0,45-0,51	Непромивний
Гірсько-лучна Карпатська буроземна	4,0-4,8	Промивний
Лісова буроземна буроземів опідзолених, буроземно-підзолистих поверхнево-оглеєних і лучно-буроземно-підзолистих оглеєних ґрунтів	0,9-3,8	Промивний
Лісова буроземна Кримська зволожена буроземів опідзолених і буроземно-підзолистих поверхнево-оглеєних ґрунтів	0,9-1,2	Періодично-промивний
Лісова буроземна Карпатська дуже сильно волога і ультраволога буроземів опідзолених	1,8-3,8	Промивний
Лісова буроземна Прикарпатська сильно волога буроземно-підзолистих поверхнево-оглеєних ґрунтів	1,8-2,0	Промивний
Лісова буроземна Закарпатська помірно волога буроземно-підзолистих поверхнево-оглеєних ґрунтів	1,5-1,8	Промивний
Лісова буроземна Закарпатська низинна добре і достатньо зволожена переважно лучно-буроземних опідзолених поверхнево-оглеєних ґрунтів	1,1-1,4	Промивний
Гірсько-лучна Кримська чорноземовидних ґрунтів	1,3-1,5	Періодично-промивний
Передгірно-лісостепова Кримська дернових опідзолених ґрунтів	1,0-1,2	Періодично-промивний
Ксерофітно-лісова Кримська коричневих ґрунтів	0,4-0,8	Непромивний

Додаток 2
до Правил щодо
забезпечення родючості
ґрунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 6 розділ II)

Періоди, в які внесення мінеральних азотних добрив є небажаними

Азотне добриво	Періоди, в які внесення добрива в ґрунт є небажаним*	Рекомендації з прийомів застосування добрив з метою зниження неефективних втрат
Сульфат амонію	1 грудня – 1 березня 1 червня – 31 вересня	До посіву навесні або восени, але не раніше як середньодобова температура буде нижче +10°С, що сприятиме гальмуванню перебігу процесу нітрифікації
Хлористий амоній	1 грудня – 1 березня 1 червня – 31 вересня	Восени на ґрунтах з нейтральною або лужною реакцією середовища під зяблевий обробіток ґрунту в основне внесення
Рідкий (безводний) аміак	1 грудня – 1 березня 1 червня – 31 серпня	Восени, але не раніше як середньодобова температура буде нижче +10°С. Вносять спеціальними машинами з заробленням на глибину не менше 10 – 12 см на суглинкових і глинистих ґрунтах, на легких ґрунтах на глибину до 14 – 18 см з метою зменшення втрат нітрогену. Можливе внесення в основне удобрення весною, але не менше як за тиждень до посіву культури
Аміачна вода	1 грудня – 1 лютого 1 червня – 31 серпня	Вносять переважно восени з заробкою у ґрунт не менш, ніж на 12 см. Можливе кореневе підживлення у весняний період
Натрієва/кальцієва/ аміачна селітра	15 липня – 1 вересня 1 листопада – 15 лютого	Вносять під час сівби та у підживлення. Кореневе підживлення проводиться весною або в першій половині літа.
Сечовина (карбамід)	15 липня – 31 вересня 1 грудня – 15 лютого	Вносять за кореневого підживлення рослин весною або в першій половині літа; позакореневого підживлення – в критичні фази розвитку рослин; на глинистих ґрунтах – восени під оранку
КАС (карбамід-аміачна суміш)	15 липня – 31 вересня 1 грудня – 15 лютого	Використовують для основного внесення, кореневого та позакореневого підживлення

* - для погодних умов року, які характеризуються несуттєвим відхиленням порівняно до середньобагаторічної кількості опадів та температури.

Додаток 3
до Правил щодо
забезпечення родючості
ґрунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 6 розділ II)

Періоди, в які внесення органічних добрив є небажаними

Тип землекористування	**Періоди, в які внесення добрива в ґрунт є небезпечним**	
	Тверді органічні добрива	**Рідкі органічні добрива (рідкий гній тварин, розбавлена сеча)**
Посівні площі	1 червня – 31 липня 15 листопада – 15 березня	15 листопада – 15 березня
Трава, луки та пасовища	Не лімітується	15 листопада – 15 березня

Додаток 4
до Правил щодо
забезпечення родючості
ґрунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 3 розділ III)

Загальні правила внесення добрив на землях, які розташовані на крутих схилах

Тип землекористування, величина ухилу ділянки, ^{0}	**Використання, внесення добрив**
Орні землі, ухил >3°	Для запобігання втрат сполук нітрогену обов'язковими агротехнічними заходами є: заробка добрив у ґрунт не пізніше 12 годин після їх внесення врозкид на поверхню ґрунту; підживлення рослин лише у критичні фази їх росту та розвитку. Рекомендовано сівозміни з суттєвою перевагою зернових злакових і бобових культур звичайної рядкової сівби, а також багаторічних і однорічних трав.
Орні землі, ухил >5°	Внесення азотних добрив в ґрунт заборонено. Можливе лише позакореневе підживлення у критичні фази росту та розвитку рослин. Рекомендовано сівозміни з рівним співвідношенням зернових і багаторічних трав.
Орні землі, ухил >7°	Забороняється розорювання схилів крутизною понад 7 градусів (крім ділянок для залуження, залісення та здійснення ґрунтозахисних заходів). З метою запобігання втрати нітрогену на схилових землях необхідно застосовувати протиерозійні заходи: контурні борозни, щілювання, кротування, залишення стерні, вирощування в сівозміні багаторічних трав.
Пасовища, ухил >7°	Для постійних пасовищ на схилах >7^0 одноразова доза застосування добрив не має перевищувати 80 кг N/га. Випас худоби на схилах має бути організований таким чином, щоб попередити пошкодження дернини.

Додаток 5
до Правил щодо
забезпечення родючості
ґрунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 4 розділ VI)

Нормативи виходу екскрементів за добу від сільськогосподарських тварин

Групи тварин	Склад екскрементів		
	Маса калу, кг/гол./за добу	Маса сечі, кг/гол./за добу	Вихід посліду, г/гол./за добу
Велика рогата худоба			
Бугаї-плідники	30	10	
Корови	35	20	
Телята:			
до 3 місячного віку	1	3,5	
від 3 до 6 місяців	5	2,5	
від 6 до 12 місяців та відгодівельні старші 4 місяців	10	4	
Молодняк:			
на відгодівлі віком 6 - 12 місяців	14	12	
віком 12 – 13 місяців та нетелі	20	7	
на відгодівлі старше 12 місяців	23	12	
Дрібна рогата худоба			
Вівці та кози дорослі	2,5	1	
Молодняк	1,5	0,5	
Ягнята та козенята при штучному вирощуванню	1	0,3	
Свині			
Кнури	3,8	7,24	
Свиноматки:			
холості	2,46	6,34	
супоросні	2,6	7,4	
підсисні	4,3	11	
Поросята віком:			
26-42 днів	0,1	0,3	
43-60 днів	0,3	0,4	
60-106 днів	0,7	1,1	
Свині на відгодівлі, масою:			
до 70 кг	2,05	2,95	
більше 70 кг	2,7	3,8	

Продовження додатка 5

Птиця			
Кури яєчі:			
промислове стадо			155
батьківське стадо			160
Кури м'ясо-яєчні і м'ясні			165
Індики			450
Гуси			594
Качки			423
Перепела			35
Молодняк ремонтний:			
Кури яєчного напряму віком, тижнів:			
1-4			20
5-9			83
10-20			143
Кури м'ясо-яєчні віком, тижнів:			
1-9			74
10-17			153
18-21			160
Кури м'ясні віком, тижнів:			
1-8			80
9-18			153
19-26			160
Індики			160
Гуси			350
Качки			235
Молодняк перепелів віком 1-7 тижнів			22
Молодняк, що вирощується на м'ясо:			
Курчата бройлери у віці, тижнів:			
1-5 (в клітках)			100
1-6 (на підлозі)			120
1-10 (на підлозі)			200
Індики віком, тижнів:			
1-8			165
9-16			215
9-23			150
Гуси віком 1-9 тижнів			200
Качки віком 1-8 тижнів			210
Молодняк перепелів віком 1-8 тижнів			25

Додаток 6
до Правил щодо
забезпечення родючості
ґрунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 3 розділ VII)

Коефіцієнти використання сільськогосподарськими культурами елементів живлення з ґрунту, %

Культура	Вміст елемента живлення, мг/кг ґрунту								
	$N_{легкогідр}$			P_2O_5			K_2O		
	<50	50-100	100-150	<50	50-100	100-150	<50	50-100	100-150
Чорноземи і сірі опідзолені ґрунти									
Пшениця озима	34	25	23	11	9	5	17	13	12
Жито озиме	20	16	13	7	6	5	11	10	10
Ярі зернові та кукурудза на силос	25	19	17	10	9	7	20	16	14
Гречка	16	12	11	7	6	5	19	16	14
Кукурудза на зерно	35	26	24	12	9	8	31	23	19
Цукровий буряк	33	30	27	10	9	8	33	30	30
Картопля	21	21	20	9	9	9	33	30	30
Соняшник	38	32	25	23	16	12	75	65	50
Горох	39	39	35	9	9	8	15	12	10
Багаторічні трави	19	12	12	8	5	5	17	11	10
Капуста	40	35	28	18	14	11	44	38	22
Томат	34	25	19	6	5	4	38	34	27
Огірок	18	17	15	10	9	8	27	21	17
Дерново-підзолисті ґрунти									
Пшениця озима	32	24	23	10	8	8	14	12	11
Ярі зернові та кукурудза на силос	23	18	16	9	6	5	17	14	12
Гречка	10	8	8	6	6	5	10	10	10
Кукурудза на зерно	32	25	23	11	8	8	22	21	20
Картопля	29	23	23	12	10	10	37	37	37
Горох	38	33	27	9	7	6	10	10	8
Люпин (зерно)	25	24	21	9	5	5	12	11	8
Люпин (зелена маса)	50	34	30	9	6	5	20	20	17
Льон (насіння)	16	8	7	6	5	5	5	5	5
Багаторічні трави	9	9	8	5	5	5	8	8	7
Чорноземи південні та каштанові ґрунти									
Пшениця озима	32	25	22	11	9	9	16	12	11
Пшениця яра	23	21	20	6	6	5	10	8	7

Продовження додатка 6

Ярі зернові та кукурудза на силос	25	20	18	10	8	7	20	17	15
Гречка	14	12	10	7	6	5	20	15	13
Кукурудза на зерно	34	25	21	12	9	7	33	23	19
Буряк	31	28	27	10	8	9	33	30	30
Соняшник	33	30	29	19	16	15	76	61	58
Рис	24	22	18	5	5	5	17	17	17
Горох	39	35	28	10	9	8	13	11	9
Багаторічні трави	20	16	15	8	6	6	17	15	13

Додаток 7
до Правил щодо
забезпечення родючості
ґрунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 3 розділ VII)

Коефіцієнти використання сільськогосподарськими культурами елементів живлення з органічних і мінеральних добрив, %

Добриво	**Рік використання**	**Культура**	**N**	**P_2O_5**	**K_2O**
Органічні (гній, компост)	Перший	Зернові	20-30	25-35	50-60
		Просапні, овочеві	30-40	35-45	60-70
	Другий	Усі культури	12-15	15	25
Мінеральні	Перший	Зернові	40-60	18-20	40-60
		Просапні	50-65	18-22	40-55
		Овочеві	50-70	20-25	60-70
	Другий	Усі культури	10	15	10

Додаток 8
до Правил щодо
забезпечення родючості
ґрунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 4 розділ VII)

Максимально допустимі норми внесення азотних добрив під сільськогосподарські культури

Культура	У зоні Полісся			У зоні Лісостепу (З-західному, П-правобережному, Л-лівобережному)			У зоні Степу		
	норма азоту, кг/га діючих речовин								
	осіння	весняно-літня	всього	осіння	весняно-літня	всього	осіння	весняно-літня	всього
Пшениця озима	40	100	140	З 40 П 30 Л 30	З 100 П 100 Л 90	З 140 П 130 Л 120	30	70	100
Жито озиме	30	90	120	З 30 П 20 Л –	З 90 П 80 Л 90	З 120 П 100 Л 90	20	60	80
Ячмінь ярий	–	100	100	З – П – Л –	З 100 П 80 Л 80	З 100 П 80 Л 80	50	20	70
Кукурудза на зерно	–	120	120	З – П – Л 30	З 120 П 100 Л 70	З 120 П 100 Л 100	60	20	80
Овес	–	100	100	З – П – Л 20	З 100 П 80 Л 60	З 100 П 80 Л 80	40	20	60
Просо	–	90	90	З – П – Л –	З 90 П 70 Л 70	З 90 П 70 Л 70	30	20	50
Гречка	–	80	80	З – П – Л –	З 80 П 70 Л 70	З 80 П 70 Л 70	40	20	60
Горох	–	60	60	З – П – Л –	З 60 П 50 Л 50	З 60 П 50 Л 50	20	20	40
Буряки цукрові	–	160	160	З – П 60 Л 80	З 160 П 90 Л 70	З 160 П 150 Л 150	90	50	140
Картопля	–	130	130	З – П – Л 60	З 130 П 100 Л 40	З 130 П 100 Л 100	60	20	80

Продовження додатка 8

Соняшник	–	90	90	З – П – Л 30	З 90 П 90 Л 60	З 90 П 90 Л 90	60	20	80
Томати	–	100	100	З – П – Л –	З 100 П 80 Л 80	З 100 П 80 Л 80	–	70	70
Огірки	–	120	120	З – П – Л –	З 120 П 120 Л 120	З 120 П 120 Л 120	30	80	110
Морква	–	130	130	З – П – Л 30	З 130 П 120 Л 90	З 130 П 120 Л 120	70	30	100
Капуста	–	140	140	З – П – Л 50	З 140 П 140 Л 90	З 140 П 140 Л 140	90	40	130
Цибуля	–	110	110	З – П – Л –	З 110 П 100 Л 100	З 110 П 100 Л 100	60	30	92
Буряки столові	–	120	120	З – П – Л –	З 120 П 100 Л 100	З 120 П 100 Л 100	80	–	80
Кормові коренеплоди	–	170	170	З – П 75 Л 90	З 170 П 90 Л 75	З 170 П 165 Л 165	130	30	160
Кукурудза на силос	–	140	140	З – П – Л 60	З 140 П 120 Л 60	З 140 П 120 Л 120	80	20	100
Однорічні трави	–	140	140	З – П – Л 30	З 140 П 120 Л 90	З 140 П 120 Л 120	90	–	90
Багаторічні трави:							–	80	80
Злакові	–	120	120	З – П – Л –	З 120 П 100 Л 100	З 120 П 100 Л 100	–	50	50
бобові		60	60	З – П – Л –	З 60 П 50 Л 50	З 60 П 50 Л 50			
Сіножаті	–	150	150	З – П – Л –	З 150 П 100 Л 100	З 150 П 100 Л 100	–	80	80
Пасовища	–	160	160	З – П – Л –	З 160 П 150 Л 150	З 160 П 150 Л 150	–	100	100

Додаток 9
до Правил щодо забезпечення
родючості ґрунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 6 розділ VII)

Максимально допустимі норми внесення органічних добрив, т/га

Вид добрива	Вміст азоту *N*, кг/т	Норма внесення, не більше т/га
Гній підстилковий ВРХ	5,0	34
Гній рідкий (безпідстилковий) ВРХ	3,7	46
Рідка фракція неосвітлена ВРХ	1,6	106
Рідка фракція освітлена ВРХ	0,6	283
Тверда фракція гною ВРХ	3,7	46
Гній рідкий (безпідстилковий) свиней	3,4	50
Рідка фракція неосвітлена свиней	1,9	89
Рідка фракція освітлена свиней	0,4	425
Тверда фракція гною свиней	6,0	28
Пташиний послід:		
курячий	13,0	13
качиний	9,0	19
гусячий	6,0	28
індичий	6,0	28

Додаток 10
до Правил щодо
забезпечення родючості
ґрунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 6 розділ VII)

Оптимальні дози органічних добрив залежно від гранулометричного складу ґрунту, т/га

Культури	Гранулометричний склад ґрунту		
	легкий	середній	важкий
Зернові	15-20	15-20	20
Просапні	30	34	34
Однолітні кормові	25	30	34
Олійні	20-25	25-30	34

Додаток 11
до Правил щодо забезпечення
родючості ґрунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 9 розділ VIII)

Оцінка попередників сільськогосподарських культур

Культура	Попередник															
	Трави багаторічні і бобові	Трави однорічні	Горох, соя, вика	Люпин на зелену масу	Люпин на зерно	Кукурудза на силос	Кукурудза на зерно	Пшениця озима	Жито озиме	Ячмінь	Овес	Картопля рання	Картопля пізня	Льон	Буряки цукрові	Соняшник
Пшениця озима	х	х	х	х	уд	д	н	н	н	н	уд	х	уд	х	н	н
Жито озиме	х	х	х	х	уд	д	н	н	н	уд	н	х	уд	х	н	н
Ячмінь	х	х	х	х	х	х	х	д	д	н	уд	х	х	х	х	уд
Овес	х	х	х	х	х	х	х	д	д	уд	н	х	х	х	х	уд
Кукурудза	х	х	х	х	х	уд	уд	х	х	х	х	х	х	х	уд	уд
Горох, соя, вика	н	уд	н	н	н	х	х	х	х	х	х	х	х	х	х	д
Люпин	н	уд	н	н	н	д	х	х	х	х	х	х	х	х	х	д
Льон	х	х	д	н	д	х	х	х	д	уд	уд	х	х	н	д	н
Буряки цукрові, ріпак	д	д	д	уд	д	уд	уд	х	х	д	д	д	д	уд	н	н
Картопля	х	х	х	уд	х	д	д	х	х	д	д	н	н	х	х	н
Соняшник	н	х	х	уд	х	х	уд	х	х	х	х	х	х	х	уд	н

Примітка: х – найкращий, д – допустимий, уд – умовно допустимий, н – недопустимий попередники.

Додаток 12
до Правил щодо
забезпечення родючості
ґрунтів і застосування
окремих агрохімікатів
(пункт 3 розділ XI)

Максимально допустимі норми внесення азотних добрив на зрошуваних землях

Культура	Норма азоту, кг/га діючих речовин	
	Лісостеп	Степ
Пшениця озима	160	160
Кукурудза на зерно	170	170
Буряки цукрові	160	170
Картопля	120	100
Томати	120	120
Огірки	90	120
Капуста	120	140
Цибуля	90	120
Кормові коренеплоди	160	170
Кукурудза на силос	150	165
Багаторічні трави: злакові бобові	 120 80	 100 60
Рис	-	160

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України "Про затвердження Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів"
(далі – проєкт наказу)

1. Мета

Затвердження правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів.

Охорона вод та ґрунтів, зменшення ризику їхнього забруднення сполуками нітрогену від сільськогосподарських джерел, імплементація Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел, зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

На сьогодні в Україні не встановлено механізму проведення оцінки вразливості підземних і поверхневих вод до забруднення нітратами із сільськогосподарських джерел. Необхідність прийняття комплексу таких заходів встановлено Додатком XXX до Глави 6 "Навколишнє природнє середовище" Розділу V "Економічне і галузеве співробітництво" Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони шляхом імплементації Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел, зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003.

Підпунктом 5 пункту 1721 плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106 "Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони" (зі змінами) передбачено необхідність впровадження в Україні Кодексу найкращих сільськогосподарських практик ЄС до 31 грудня 2020 р.

Відповідно до статті 18 Закону України "Про охорону земель" до повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері земельних відносин, у галузі охорони земель, належить, зокрема, розроблення рекомендацій та заходів щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування агрохімікатів.

Враховуючи вказане, Мінекономіки необхідно розробити правила щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів, зокрема азотних добрив.

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД
Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000007CF72E0074EE8200
Підписувач Петрашко Ігор Ростиславович
Дійсний з 30.03.2020 0:00 по 30.03.2022 0:00
Мінекономіки
2811-02/12429-03 від 25.02.2021

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом наказу передбачено встановити:

1) періоди, під час яких внесення добрив у ґрунт є небажаним;

2) правила внесення добрив на полях, розташованих на крутих схилах;

3) правила внесення добрив у перезволожений, підтоплений, затоплений, замерзлий чи вкритий снігом ґрунт;

4) умови внесення добрив у ґрунт поблизу водних об'єктів;

5) правила зберігання гною у зонах, уразливих до накопичення нітратів;

6) процедури застосування добрив, що мінімізують вимивання сполук нітрогену у водні об'єкти;

7) правила щодо підтримання якості ґрунту при розроблені сівозміни;

8) правила щодо підтримання мінімального рослинного покриву впродовж дощових періодів;

9) планування внесення добрив та ведення обліку їх застосування;

10) застосування добрив на зрошуваних територіях.

4. Правові аспекти

Статті 5 і 18 Закону України "Про охорону земель".

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту наказу не потребує фінансування з державного чи місцевого бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Стосовно проєкту наказу проводилися консультації із представниками громадських організацій, проєкту технічної допомоги ЄС "Підтримка впровадження сільськогосподарської та продовольчої політики в Україні" та заінтересованих органів державної влади в рамках засідань робочої групи з питань імплементації Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел в національне законодавство України.

Проєкт наказу не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної.

Проєкт наказу не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, на розгляд Наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій не надсилався.

7. Оцінка відповідності

Проєкт наказу містить положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

У проєкті наказу відсутні положення, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

Проєкт наказу не містить положень, що впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

У проєкті наказу відсутні положення, що містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Проєкт наказу не містить положень, що створюють підстави для дискримінації.

Громадська антикорупційна та/або громадська антидискримінаційна експертиза не проводилася.

8. Прогноз результатів

Від реалізації проєкту наказу очікується позитивний вплив на зменшення рівня забруднення поверхневих та підземних вод нітратами із сільськогосподарських джерел.

Раціональне поводження з добривами економить витрати на них, зменшує витрати на очистку вод та боротьбу з іншими наслідками забруднення.

Встановлені проєктом наказу положення забезпечать реалізацію механізму проведення оцінки вразливості підземних і поверхневих вод до забруднення нітратами із сільськогосподарських джерел.

Прийняття проєкту наказу забезпечить виконання зобов'язань щодо гармонізації законодавства України із законодавством Європейського Союзу у частині розроблення і затвердження нормативно-правового акта щодо впровадження Кодексу найкращих сільськогосподарських практик ЄС, як це передбачено підпунктом 5 пункту 1721 плану заходів із виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 року № 1106.

Інформація про вплив на інтереси заінтересованих сторін додається.

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Суб'єкти господарювання	Виробництво якісного продовольства, забезпечення сталого розвитку підприємства без шкоди для природних ресурсів і довкілля	Дія проєкту акта поширюватиметься на сільськогосподарських товаровиробників, які здійснюють господарську діяльність. Від дії (реалізації) проєкту акта очікується що сільськогосподарські виробники раціонально застосовуватимуть у господарській діяльності добрива, що зменшить витрати на них, та як наслідок призведе до зменшення витрат на очистку вод, а

		також боротьбу з іншими наслідками забруднення. Разом з тим, проєкт акта зменшить негативний вплив пов'язаний з ризиками для суб'єктів господарювання від додаткових фінансових витрат на облаштування необхідних споруд.
Держава	Охорона вод та ґрунтів, зменшення ризику їхнього забруднення сполуками нітрогену від сільсько-господарських джерел	Виконання заходів щодо охорони родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів забезпечить зменшення ризику попадання сполук нітрогену від сільськогосподарських джерел у поверхневі та підземні води, що призведе до покращення стану поверхневих та підземних вод в частині нітратного забруднення.

Міністр розвитку економіки, торгівлі
та сільського господарства України **Ігор ПЕТРАШКО**

«__» _____ 2021 р.

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ
проєкту наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України "Про затвердження Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів"

I. Проблема яку передбачається розв'язати шляхом державного регулювання

Забруднення біогенними елементами (сполуками нітрогену) є однією з головних причин незадовільної якості води водних об'єктів, це, у свою чергу, є причиною цілої низки таких проблем, як зміна біологічної різноманітності і продуктивності водойм внаслідок євтрофікації прісноводних та морських екосистем, поширення захворювань пов'язаних з незадовільною якістю питної води, особливо у сільських населених пунктах.

В Україні роль дифузних джерел у біогенному забрудненні вод є маловивчена. На підставі окремих експертних оцінок відомо, що для сполук нітрогену їхня частка у забруднені вод може коливатися у межах 20-50%. Це свідчить про те, що застосування заходів державного управління щодо зменшення ролі дифузного забруднення призведе до значного покращення екологічного стану вод.

Високий ступінь освоєння земельного фонду обмежує можливості екстенсивного розвитку виробництва продуктів харчування. На сучасному етапі збільшення продуктивності сільськогосподарського виробництва пов'язане лише з його інтенсифікацією. Сучасні інноваційні технології землеробства ґрунтуються на застосуванні добрив, серед яких найбільшу ефективність з підвищення врожайності виявляють мінеральні добрива. Водночас, незбалансоване використання добрив призводить як до марнотратства, так і забруднення довкілля.

В Україні близько 70% території відноситься до земель сільськогосподарського призначення. Через політичні зміни на початку 1990-х років застосування добрив в Україні різко зменшилось через брак коштів. Це стало одним з чинників зменшення дифузного забруднення вод біогенними елементами, однак, сучасне поступове відновлення сільськогосподарського виробництва в Україні є потенційною причиною суттєвого подальшого погіршення стану водних об'єктів. Ця дилема має бути розв'язана шляхом застосування правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів, зокрема азотних добрив.

Регулювання дифузного забруднення водних об'єктів пов'язане зі скороченням непродуктивних втрат добрив (зокрема небезпека забруднення вод нітратними сполуками, що містяться в добривах, пояснюється їхньою високою розчинністю) і полягає у максимальному пристосуванні їхнього внесення до потреб розвитку рослин.

Ефективність застосування добрив визначається:

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД
Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000007CF72E0074EE8200
Підписувач Петрашко Ігор Ростиславович
Дійсний з 30.03.2020 0:00 по 30.03.2022 0:00
Мінекономіки
2811-02/12429-03 від 25.02.2021

– регулюванням дози внесення відповідно до норм споживання окремими рослинами на розрахункову урожайність та продуктивність ґрунту для конкретної ділянки; понаднормове застосування добрив призводить до їхнього накопичення у товарній продукції, зниження її якості та забруднення довкілля;

– регулюванням втрат добрив шляхом вибору оптимального шляху та способу внесення, застосування органічних добрив та сівозмін; найбільше зниження втрат азотних добрив може бути досягнуто шляхом роздрібного їх внесення.

Забезпечення ефективного природоохоронного управління у зазначеній сфері потребує комбінованого застосування як регулюючих, так і стимулюючих заходів для сільгоспвиробників, а також удосконалення законодавчої бази відповідно до положень Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел.

На сьогодні в Україні не встановлено механізму проведення оцінки вразливості підземних і поверхневих вод до забруднення нітратами із сільськогосподарських джерел. Необхідність прийняття комплексу таких заходів встановлено Додатком XXX до Глави 6 "Навколишнє природнє середовище" Розділу V "Економічне і галузеве співробітництво" Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони шляхом імплементації Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел, зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003.

Підпунктом 5 пункту 1721 Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106 "Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони" (зі змінами) передбачено необхідність впровадження в Україні Кодексу найкращих сільськогосподарських практик ЄС до 31 грудня 2020 р.

Відповідно до статтей 5 і 18 Закону України "Про охорону земель", до компетенції Мінекономіки відноситься розроблення рекомендацій та заходів щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування агрохімікатів.

Враховуючи вказане, Мінекономіки розробило проєкт наказу "Про затвердження Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів".

Проєктом акта передбачено встановити:

1) періоди, під час яких внесення добрив у ґрунт є небажаним;
2) внесення добрив на полях, розташованих на крутих схилах;
3) внесення добрив у перезволожений, підтоплений, затоплений,

замерзлий чи вкритий снігом ґрунт;

4) умови внесення добрив у ґрунт поблизу водних об'єктів;

5) правила зберігання гною у зонах, уразливих до накопичення нітратів;

6) процедури застосування добрив, що мінімізують вимивання сполук нітрогену у водні об'єкти;

7) правила щодо підтримання якості ґрунту при розроблені сівозміни;

8) правила щодо підтримання мінімального рослинного покриву впродовж дощових періодів;

9) планування внесення добрив та ведення обліку їх застосування;

10) застосування добрив на зрошуваних територіях.

Від реалізації проєкту акта очікується позитивний вплив на зменшення рівня забруднення поверхневих та підземних вод нітратами із сільськогосподарських джерел.

Раціональне поводження з добривами дозволить економити витрати на них, зменшити витрати на очистку вод та боротьбу з іншими наслідками забруднення.

Встановлені проєктом наказу положення забезпечать реалізацію механізму проведення оцінки вразливості підземних і поверхневих вод до забруднення нітратами із сільськогосподарських джерел.

Крім того, прийняття проєкту акта забезпечить виконання зобов'язань щодо гармонізації законодавства України із законодавством Європейського Союзу у частині розроблення і затвердження нормативно-правового акта щодо впровадження Кодексу найкращих сільськогосподарських практик ЄС, як це передбачено Планом заходів із виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 року № 1106.

Основні групи (підгрупи), на які проблема справляє вплив:

Групи (підгрупи)	**Так**	**Ні**
Громадяни		-
Держава	+	
Суб'єкти господарювання	+	
у тому числі суб'єкти малого підприємництва	+	

II. Цілі державного регулювання

Ціллю прийняття проєкту акта є створення єдиного підходу щодо збереження родючості ґрунтів, зменшення ризику їхнього забруднення сполуками нітрогену від сільськогосподарських джерел внаслідок застосування

азотних добрив та виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони зокрема імплементація Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел, зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003.

Проєкт регуляторного акта має сприяти розв'язанню проблем, зазначених у розділі I аналізу регуляторного впливу.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Залишення існуючої на даний момент ситуації без змін	Збільшення ризику забруднення поверхневих та підземних вод сполуками нітрогену від сільськогосподарських джерел внаслідок застосування азотних добрив, негативний вплив на якість питної води, особливо у сільських населених пунктах. Не виконання зобов'язань встановлених Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони зокрема в частині імплементації Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел, зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003.
Прийняття проєкту акта	Прийняття такого регуляторного акта забезпечить досягнення встановлених цілей, визначених розділом II аналізу регуляторного впливу, а саме створення єдиного підходу та відповідного регулювання щодо збереження родючості ґрунтів, зменшення ризику забруднення поверхневих та підземних вод сполуками нітрогену від сільськогосподарських джерел та забезпечить виконання зобов'язань України в рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони в частині імплементації Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з

	сільськогосподарських джерел, зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003.

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1. Невтручання і залишення існуючої на даний момент ситуації без змін	відсутні	Порушення зобов'язань відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони Можливі витрати на технологічні заходи пов'язані з очисткою поверхневих вод.
Альтернатива 2. Прийняття проєкту акта	Запобігання забрудненню поверхневих і підземних вод сполуками нітрогену від сільськогосподарських джерел. Покращення стану стан поверхневих та підземних вод в частині нітратного забруднення. Виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони зокрема імплементація Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. про захист вод від	Реалізація положень акта не потребує додаткових бюджетних витрат матеріальних чи інших витрат.

	забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел. Сталий розвиток сільського господарства.	

3. Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Показник	Великі та середні	Малі та мікро	Разом
Кількість суб'єктів* господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць	-	-	-
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	-	-	-

*Дія проєкту регуляторного акта поширюється на сільськогосподарських товаровиробників, які займаються сільськогосподарською діяльністю в уразливих до (накопичення) нітратів зонах. Наразі не визначено перелік зон уразливих до (накопичення) нітратів в зв'язку з чим не є можливим визначити кількість суб'єктів, які потенційно можуть підпадати під дію регулювання.

Вид альтернативи	**Вигоди**	**Витрати**
Альтернатива 1. Невтручання і залишення існуючої на даний момент ситуації без змін	Відсутні	Залишаються ризики забруднення поверхневих чи підземних вод, ґрунтів та сільськогосподарської продукції сполуками нітратів можливі витрати на очищення (води), рекультивацію (ґрунти) чи утилізацію (сільськогосподарська продукція).
Альтернатива 2.	Виробництво якісного	Дія Правил

Прийняття проєкту акта	продовольства, забезпечення сталого розвитку підприємства без шкоди для природних ресурсів і довкілля. Забезпечить раціональне поводження з добривами, економить витрати на них, зменшує витрати на очистку вод та боротьбу з іншими наслідками забруднення.	поширюється на сільськогосподарських товаровиробників, які здійснюють господарську діяльність у зонах уразливих до (накопичення) нітратів та занесені до відповідного реєстру Міндовкілля. Негативний короткостроковий вплив пов'язаний з ризиками для суб'єктів господарювання від додаткових фінансових витрат на облаштування необхідних споруд у разі їх відсутності.

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей.

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного балу Альтернатива 1
Альтернатива 1 Залишення існуючої на даний момент ситуації без змін	1	Така альтернатива досягнення цілей державного регулювання є неефективною у зв'язку з невиконанням міжнародних зобов'язань та відсутністю дієвих заходів щодо управління ризиками забруднення навколишнього природного

		середовища
Альтернатива 2 Прийняття проєкту акта	4	У разі прийняття проєкту акта буде запроваджено ряд заходів щодо зменшення ризиків забруднення вод, ґрунтів та продукції, сполуками нітрогену (нітратів) від сільськогосподарських джерел, та забезпечено виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Прийняття проєкту акта	Дозволить забезпечити створення умов для зменшення ризиків забруднення вод, ґрунтів та сільськогосподарської продукції сполуками азоту, та забезпечить виконання міжнародних зобов'язань.	У разі прийняття проєкту акта держава та суб'єкти господарювання не нестимуть додаткових матеріальних витрат	Є найбільш оптимальною серед запропонованих альтернатив, оскільки дає змогу повністю досягти поставлених цілей та відповідатиме вимогам законодавства.
Залишення існуючої на даний момент ситуації без	відсутні	У разі залишення ситуації без змін існуватиме проблема	Залишення ситуації без змін є неефективним та не дозволяє

змін		підвищення ризиків забруднення вод (ґрунтів та сільськогосподарської продукції) сполуками азоту внаслідок інтенсифікації сільськогосподарського виробництва та порушення виконання міжнародних зобов'язань.	мінімізувати ризики забруднення вод, ґрунтів та сільськогосподарської продукції сполуками азоту (нітратами), крім цього призведе до не виконання міжнародних зобов'язань.

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи / причини відмови від альтернативи.	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Залишення існуючої на даний момент ситуації без змін	Відсутня ефективність, оскільки неможливим стане реалізація сталого розвитку сільськогосподарських товаровиробників без шкоди для природних ресурсів і довкілля	Зовнішні чинники на дію регуляторного акта у разі залишення існуючої на даний момент ситуації без змін відсутні
Прийняття проєкту акта	Прийняття акта забезпечить охорону вод і ґрунтів та зменшить ризику їхнього забруднення сполуками азоту від сільськогосподарських джерел вже у короткостроковому періоді та ще більшою мірою позитивний вплив посилиться у довгостроковому періоді	Зовнішні чинники на дію регуляторного акта у разі його прийняття відсутні

V. Механізми і заходи, які забезпечуватимуть розв'язання визначеної проблеми

Проєктом акта забезпечено такі механізми розв'язання проблем:

- визначення періодів, під час яких внесення добрив у ґрунт є небажаним;
- правила внесення добрив на полях, розташованих на крутих схилах;
- правила внесення добрив у перезволожений, підтоплений, затоплений, замерзлий чи вкритий снігом ґрунт;

- умови внесення добрив у ґрунт поблизу водних об'єктів;
- правила зберігання гною у зонах, уразливих до накопичення нітратів;
- процедури застосування добрив, що мінімізують вимивання сполук нітрогену у водні об'єкти;
- правила щодо підтримання якості ґрунту при розроблені сівозміни;
- правила щодо підтримання мінімального рослинного покриву впродовж дощових періодів;
- запровадження планування внесення добрив та ведення обліку їх застосування;
- правила застосування добрив на зрошуваних територіях.

Для впровадження акта необхідно визначити критерії віднесення зон, що розглядаються як уразливі, стікання з яких є фактором чи загрозою забруднення водних джерел нітратами та створити реєстр зон, вразливих до накопичення нітратів. Зазначені критерії (розроблено наказ Міндовкілля «Про затвердження Методики визначення зон, вразливих до накопичення нітратів» наразі знаходиться на стадії затвердження та державній реєстрації) та реєстр, який наразі також створюється Міндовкіллям.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні впроваджувати або виконувати ці вимоги

Оскільки регуляторним актом з одного боку пропонується запровадження підходів та процедур для суб'єктів господарювання діяльність яких пов'язана з вирощуванням сільськогосподарських культур, а з іншого, мінімальні базові вимоги є такими, що відомі відповідним суб'єктам і повинні були виконуватися раніше, можливість виконання вимог регуляторного акта оцінюється як висока.

Витрати на запровадження державного регулювання для суб'єктів підприємництва відсутні.

Державне регулювання за проєктом акта не передбачає утворення нового державного органу або нового структурного підрозділу діючого органу.

Прийняття та оприлюднення регуляторного акта в установленому порядку забезпечить доведення його вимог до відома суб'єктів господарювання.

Досягнення цілей не потребує додаткових організаційних заходів.

Прийняття регуляторного акта не призведе до неочікуваних результатів і не потребує додаткових витрат з державного бюджету.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Строк дії регуляторного акта запропоновано встановити на необмежений термін.

Зміна строку дії можлива в разі зміни міжнародно-правових актів, рекомендацій відповідних міжнародних організацій чи законодавчих актів України вищої юридичної сили, на виконання яких розроблений цей проєкт регуляторного акта.

Термін набрання чинності регуляторним актом – відповідно до законодавства після його офіційного оприлюднення.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

До показників результативності належать:

Обсяг надходжень до бюджету.	Реалізація наказу не впливатиме на обсяг надходжень до Державного бюджету України.
Кількість суб'єктів господарювання, які зможуть скористатися нормами проєкту наказу.	Дія регуляторного акта поширюватиметься на сільськогосподарських товаровиробників, які займаються сільськогосподарською діяльністю у зонах, уразливих до (накопичення) нітратів, та за якими зареєстровано право власності та/або користування на землі сільськогосподарського призначення загальною площею понад 15 гектарів. Розрахункова кількість підприємств сільгосптоваровиробників становить 24093
Час та кошти, що витрачатимуться суб'єктами господарювання на реалізацію регуляторного акта.	Можливі додаткові фінансові витрати суб'єктів господарювання на облаштування необхідних споруд для зберігання органічних добрив. Обрахувати витрати наразі не є можливим через відсутність даних щодо фактичну наявність таких споруд у суб'єктів господарювання.
Рівень поінформованості суб'єктів господарювання.	Високий. Проєкт регуляторного акта розміщено для оприлюднення на офіційному сайті Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.
Кількість суб'єктів господарювання, які ведуть господарську діяльність у зонах, уразливих до (накопичення) нітратів	Кількість суб'єктів господарювання буде встановлено після запровадження відповідного обліку Міндовкіллям.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Відносно цього регуляторного акта повинно послідовно здійснюватися базове, повторне та періодичне відстеження його результативності. Зокрема:

базове відстеження результативності регуляторного акта буде проведено через 1 рік після набрання чинності регуляторним актом;

повторне відстеження результативності – через 2 роки з дня набрання ним чинності, але не пізніше двох років з дня набрання чинності цим актом;

періодичне відстеження результативності – один раз на кожні три роки починаючи з дня закінчення заходів з повторного відстеження результативності цього акта.

Метод проведення відстеження результативності – статистичний.

Вид даних, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності – статистичні.

Міністр розвитку економіки,
торгівлі та сільського
господарства України **Ігор ПЕТРАШКО**

___ _____2021 р.

Міністерство розвитку економі
me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=f739cc5a-b00a-4f1f-8cb9-c1840ca2b737&title=ProektNakazuMinisterstvaRozvitkuEkonomiki-TorgvliTaSilskogoGospodarstvaUkrainiproZatverdzhennaPraviSchodoZabezpechennaRodiuchostiruntiviZ...
Додатки Мінекономіки Головна "Єдиний бізнес-к... Видалити назавжди Про затвердження ... Реєстр Реєстр боржників
Призупинено

Обговорення проектів документів

Система обліку публічної інформації

Пошук вхідної кореспонденції

Зразки документів

Календар подій

1	2	3	4	5
8	9	10	11	12
15	16	17	18	19
22	23	24	25	26

Підписка на новини

Проект наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Про затвердження Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів»

19.02.2021 | 11:03 | Департамент аграрної політики

Проект наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Про затвердження Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів»

Додаткові матеріали

- Правила щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів
- Аналіз регуляторного впливу до проекту наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Про затвердження Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів»
- Пояснювальна записка до проекту наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Про затвердження Правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів»

Чи підтримуєте Ви даний проект документу?

Статистика обговорення проектів документів

Кількість документів на обговоренні	Загальна кількість коментарів	Кількість коментарів за даним документом	Даний проект підтримано	Даний проект не підтримано
90	2962	0	4	2

УКР 16:17 19.02.2021